

Tocqueville en de huidige stand van zaken in Amerika-1

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2018

Wat gaan we deze tien colleges doen?

- 1- Een inleiding op boek en schrijver,
- 2- De politieke structuur van Amerika toen en nu,
- 3- Rechtspraak,
- 4- Economie en religie
- 5- De macht van het volk
- 6- Gelijkheid en ongelijkheid
- 7- Nut als basis voor economie en politiek,
- 8- Tirannie van de meerderheid en *politics of the household*,
- 9- Vrijheid van meningsuiting, 'post-truth' en de 'bullshitter',
- 10- Epiloog

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-1

Hoe gaan we te werk?

- We beginnen steeds met een historische analyse en daarna gaan we in op de impact vandaag de dag. Wat zien we als we vanuit Tocquevilles boek kijken naar de gebeurtenissen in de actualiteit?
- Er is als ondersteuning bij de colleges een leeswijzer, er zijn aanvullende teksten en filmpjes en extra is er een leeswijzer voor de liefhebber.

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-1

Wie was de Tocqueville?

- 1805-1859 Frankrijk. Aristocraat (zwaardadel 17de eeuw)
- Zijn grootvader was advocaat van de vorst (+1794) én was beschermheer van Rousseau. Wordt onthoofd. Zijn ouders zitten bijna een jaar gevangen tijdens de revolutie.
- T. wil de politiek in en moet daartoe een boek schrijven, gaat naar Amerika met zijn goede vriend Gustave de Beaumont om de gevangenen te bestuderen, komt thuis met een analyse van de democratie.
- 1831-32 naar VS
 - 1835 Deel I van *De la démocratie en Amérique*.
 - 1840 Deel 2 van *De la démocratie en Amérique*.

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-1

Doelstelling van het boek

“De democratie onderrichten, waar mogelijk haar overtuigingen nieuw leven inblazen, haar zeden zuiveren, haar bewegingen regelen, haar gebrek aan ervaring geleidelijk vervangen door kennis van publieke zaken, haar blinde instincten door kennis van haar ware belangen, haar staatsbestel aanpassen aan tijd en plaats, het wijzigen naargelang de omstandigheden en de mensen: dat is vandaag de eerste plicht die is opgelegd aan hen die de samenleving leiden.” (23)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-1

Basisbegrippen

- **Democratie** = 'Democratisch' betekent bij Tocqueville: uitgaande van de *égalité des conditions*. (sociale gelijkheid, of preciezer: standsgelijkheid).
- **Moderniteit** = de toekomst is aan de democratie.

Dat maakt ook, dat daar waar geen democratie heerst, maar bijv. aristocratie, er sprake is van premoderne samenleving. (die kunnen dan eenvoudig of complex zijn)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-1

Inleiding van de schrijver

De democratie komt!!

“Zo zag ik dus, naarmate ik de Amerikaanse samenleving meer bestudeerde, in de standgelijkheid steeds meer het oerfeit waarvan elk bijzonder feit afgeleid leek te zijn, en kwam ik het voortdurend tegen als het middelpunt waar al mijn waarnemingen op uitkwamen. Toen keerde ik in gedachten terug naar ons halfrond, en het kwam mij voor dat ik er iets ontwaarde wat leek op het schouwspel dat de Nieuwe Wereld mij bood” (19)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-1

Vershil tussen Frankrijk en Amerika

Frankrijk:

- “In de elfde eeuw was adeldom van onschatbare waarde; in de dertiende wordt zij gekocht; de eerste verheffing in de adelstand vindt plaats in 1270 en de gelijkheid dringt uiteindelijk in het staatsbestel door via de aristocratie zelf.
- In de afgelopen zevenhonderd jaar is het soms voorgekomen dat edellieden politieke macht aan het volk hebben gegeven om te strijden tegen het koninklijk gezag of om hun rivalen de macht te ontnemen.
- Nog vaker heeft men gezien dat koningen de lagere klassen van de staat aan het staatsbestel lieten deelnemen om de aristocratie te vernederen.
- In Frankrijk toonden de koningen zich de meest bedrijvige en de meest standvastige nivelleerders. Als zij eerzuchtig en sterk waren, hebben zij alles in het werk gesteld om het volk te verheffen tot het niveau van de adel, en als zij gematigd en zwak waren, hebben zij toegestaan dat het volk boven hen zelf plaatsnam.” (20)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-1

Vershil tussen Frankrijk en Amerika

Amerika

- “Er is in de wereld een land waar de grote sociale revolutie waarover ik spreek ongeveer haar natuurlijke grenzen lijkt te hebben bereikt; zij is daar op eenvoudige en gemakkelijke wijze tot stand gekomen, of men kan beter zeggen dat dit land de resultaten ziet van de democratische revolutie die zich bij ons afspeelt, zonder de revolutie zelf te hebben gehad.
- De emigranten die zich aan het begin van de zeventiende eeuw in Amerika kwamen vestigen, maakten als het ware het principe van de democratie los van al diegenen tegen wie het in de oude samenlevingen van Europa streed en plantten het eenvoudige weg over op de kusten van de Nieuwe Wereld. Daar heeft het in vrijheid kunnen groeien en zich, gelijke tred met de zeden houdend, vreedzaam in de wetten kunnen ontwikkelen.” (29)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-1

De kiemen kennen

“ In het eerste deel van dit werk heb ik dus getracht de richting te tonen die de democratie, zoals die in Amerika is overgeleverd aan haar neigingen en vrijwel zonder inperking is overgelaten aan haar instincten, van nature gaf aan de wetten, de werking die zij het staatsbestel gaf en in het algemeen de macht die zij over de publieke zaak kreeg. Ik heb willen weten wat het goede en wat het kwade is dat zij voortbracht. Ik ben nagegaan welke voorzorgsmaatregelen de Amerikanen hebben genomen om haar te sturen en welke zij hebben nagelaten te nemen, en ik heb de oorzaken proberen te ontdekken die het haar mogelijk maken de samenleving te besturen.” (30)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-1